

СССР СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

16 июль 1974 йил, сешанба № 165 (15.945) Баҳоси 2 тийин.

ПАХТАКОР УРТОҚЛАР!

✦ ҲАРОРАТ, ТОБОРА КЎТАРИЛАЁТГАН ШУ КУНЛАРДА ҒУЗАЛАРНИ КЕЧА-КУНДУЗ ҚОНДИРИБ СУҒОРИНГ, СУВ ТАНҚИСЛИГНИ ХИСОБГА ОЛИБ, ТЕЖАМКОРЛИК БИЛАН ИШ ТУТИНГ.

✦ СУВ РЕСУРСЛАРИНИ ТўЛА ИШГА ТУШИРИНГ, ЗОВУРЛАРИНИНГ СУВИНИ ОҚАР СУВЛАР БИЛАН МЕЪРИДА АРАЛАШТИРИБ, ЭКИНЛАРГА ТАРАНГ.

✦ ҲАР СУҒОРИШДАН КЕЙИН ЧУҚУР КУЛЬТИВАЦИЯ УТКАЗИБ, НАМНИ ТўЛА САҚЛАБ ҚОЛИШГА ЭРИШИНГ. ОРГАНИК УЎГИТЛАР «СУЗ» ВОСИТАСИДА ҚАТОР ОРАДАРИГА ҚАНЧА КўП СОЛИНСА, «ШАРБАТ» УСУЛИДА ҚАНЧА КўП ОҚИЗИЛСА, НАМ ШУНЧА УЗОҚ САҚЛАНИШИНИ, ҲОСИЛ НИШОНАЛАРИ КўПАЙИШИНИ УНУТ-МАНГ.

✦ СУВ ИСРОФГАРЧИЛИГИГА БУТУНЛАЙ БАҲАМ БЕРИНГ. ҒУЗАЛАРНИ СУҒОРИШДА МУСОБАҚАДОШ ДУСТЛАРИМИЗ КУРСАТГАН НАМЧИЛИКЛАРНИ ТЕЗДА БАРТА РАФ ЭТИНГ.

И. Чернов фотоси.

МУСОБАҚАДОШЛАР МАСЛАҲАТИ

ШУМАНАЙ, [«Совет Ўзбекистони» муҳбири]. Район меҳнатчилари Беллилович йилда она-батарга 30 минг тонна «оқ олтин» етказиб бериш, шундан 21 минг тоннасини машиналарда тешига қарор қилганлар. Олинган социалистик мажбуриятлар қандай ба-жариляпти? Мусобақадор хо-размлик пахтакорлар район хўжаликларига бўлиб, мажбуриятларнинг бажарилиши билан та-нишидилар.

Район пахтакорлари табиий офатлар тўғрисида юз берган қийинчиликларни енгиб, пахтадан йўл ҳосил етиштириш учун ку-рашмоқдалар. «Шуманай», Киров номили, «Провода», А. Мусаев номи, Гагарин номи совхозларда ғузалар вақтида суғорилиши, нам тўла сақлаб қолиниши, сифатли култивация қилиниши тўғрисида дуркин ўсишти, қийнос ҳосил тў-лаётди. Органик ўғитлардан фой-даланишга катта эътибор берил-ляпти.

«Шуманай» совхозининг Д. Со-риев, И. Болтулеов бошлик бри-гадари аъзолари геҳтаридан 60 центнердан хирмон кўтаришга ёқ қилдилар. Ҳар тўп ғузада уч-тўрт-тадан кўсак бундага келтирилди. Сув танқислигини енгиш учун қат-тиб кураш олиб бориламоқда. Со-вхозда кейинги ўн кунликда сув-чилар сони 40 кишига кўпайти-рилди, суғориш кеча-кундуз ў-тказилмоқда.

Мусобақадорлар ғуза парвар-ишида йўл кўйлаётган намчилик-ларини ҳам очиб ташладилар. Жум-ладан, шу совхознинг Д. Олларбе-ганов бошлик бригадасида 13 геҳ-тар майдонда ғузалар сувзева-лиқдан қовчираб қолган. Вахо-лиқани сув кераксиз жойларга о-чиб ёттибди, тунда сувчилар етишмапти. «Октябрь» 50 йилги-ни бўлимининг Б. Бердигалиев бо-шлик бригадасида 10 геҳтар май-донда ғузалар ўт ичиде қилиб кет-ган.

Хоразмлик мусобақадорлар районинг бошқа хўжаликларига ҳам бўлиб, ғуза парварлигини ку-чайтириш, сувдан тежамкорлик билан фойдаланиш йўллари ҳақи-да қимматли маслаҳатлар берди-лар, 30 минг тонналик «оқ олтин» хирмонини бундага келтириш учун ғуза парварлиги пахта те-рими бошланғичда давом этти-риш зарурлигини таъкидладилар. Р. ЕШИМБЕТОВ.

СУВ ТАНҚИСЛИГИНИ ЕНГИБ

Сув танқислигини бирин-чи марта кўраётганимиз йўл. Утган йилларда ҳам сув камоб-лиги тўғрисида аниқ қийинчилик-ларга дуч келганмиз. Лекин бу йилнинг ҳар қачонгидан ҳам ошиб тушди. Районимиз хўжа-ликларини сув билан таъминла-йдиган «Пачкамар» сув омбор-ида об-ҳаёт кўтилганлиги икки баравар нам бўлди. Бундай шартда пахтакор хўжаликлари-ни етарли миқдорда оқар сув билан таъминлаш мумкин эмас-лиги ғузадан маълум.

Хисоб-китоблар шунини кўрсат-дики, қишлоқ хўжалик экинла-рини икки марта қондириб су-ғориш учун ўртача 33 миллион куб метр сув сарфланади. Бундан ташқари аҳолининг тоза сув билан таъминлашимиз, чорва мол-ларини уқун сув ажратишимиз зарур. Об-ҳавонинг ўта иссиқ келиши экинларнинг сувга бўл-ган талабини янада ошириб юборди.

Бундай шартда ҳар қатра сувдан ишнинг қўзғини билб фойдаланиш, қишлоқ хўжалик экинлари, хусусан, ғузаларни қондириб суғориш, ҳосил ни-шонларининг тўқилиб кетишига йўл қўймаслик чораларини кў-риш боб вазифадир. Район пар-тия ташкилотини хўжалик раҳ-барлари, сув системаси орган-ларининг ходимлари, барча меҳнаткашларини бор сувдан тадбиркорлик билан фойдала-нишга сафарбар этмоқда. Шун-и алоҳида таъкидлаш кераки-ки, кўлхозларнинг раислари, совхозларнинг директорлари, ёрдамчи хўжаликларнинг бо-шлиқлари шу кунларда сув ва экинларнинг тақдирини ўзини ма-ъна қилишга қўл берилган.

Сув танқислиги орта баҳорда-ёқ сезила бошлаган эди. Шун-инг учун ички имкониётларини ҳисобга олиб, сувдан фойдала-ниш коэффициенти яхшилаш, янги резервларни қидириб то-пиб, ишга тушириш чоралари-ни кўрдик. Амударёдан облас-тимизнинг қўйи қисмидаги уч район — Қарши, Косон ва Уль-янов районларига сув келиши ва Зарафшон дарёсидан «Мос-ква» канали орқали оққан оби-ҳаёт Чироқчи, Янкабоғ, Китоб,

ва Шаҳрисабз районларида сув танқислигига бир оз бўлсада, чек қўйиши тўғрисида райони-миздаги бир неча хўжаликка «Чимдўрғон» сув омборининг қўйи қисмида жойлашган Пах-табод канали орқали сув кел-тирилди. Канал 45 километрга чўзилган бўлиб, шу кунларда уч куб сувни экинзорларга оқи-зиш имкониетини бермоқда.

Бундан ташқари, 3 километр узуқликдаги Қовчи канали ишга туширилди ва янги та-ниши этилган Қўйиёнов номи совхозга об-ҳаёт берилди. Шун-ингдек, янгидан ишга туши-рилган Халқобод канали Гага-рин номи ва «Халқобод» кол-хозларини сув билан таъмин-лашда «Партия XXII съезди» совхозига сув берадиган канал ҳам ботонлаштирилиши тўғрисида сувдан фойдаланиш коэффициенти яхши ошди. Шун-дай қилиб, ҳам сув исрофгар-чилигининг олди олиниди, ҳам хўжаликларини сув билан таъ-минлаш аниқ яхшиланди.

Районимиз территориясида 118 та артезиан қудуқлари ма-вжуд. 70 га яқин қудуқларга на-сослар ўрнатилиб, ишлатила бошланди. Сувнинг ҳар томон-чи гахлар ҳисобланиб турган шу дамларда артезиан қудуқ-ларининг суви деҳқонларга мадд бўлаёттир. Ҳар бир артезиан қудуқдан секундида ўртача 30 литрдан сув олинмоқда.

Бу чораларнинг ҳаммаси сув танқислигини бартараф этишда катта роль ўйнамоқда. Хўжа-ликларимиз экинларни суғори-лиши чўқур култивация ўт-казиш, ўғитлаш, қатор оралари-га ишлов бериш билан боғлаб олиб бориламоқда. Қисқа вақ-тида 80 минг тоннадан ортақ маҳаллий ўғит жамғарилиб, ғу-залар озиқлантирилди. Иш бо-шида ҳар геҳтар ерга ўртача 10 тоннадан органик ўғит со-линиши планлаштирилган эдик. Амалда 12 тоннадан органик ўғит солинди. Умумий ўғитнинг 26 минг тоннаси қўй қийдири, Органик ўғитлар «СУЗ» агре-гатлари ёрдамида қатор ора-ларига солинмоқда ва «Шар-бат» усулида оқизилмоқда.

«Шарбат»нинг аҳамияти катта, ерни қотирмайди, тупроқ қатла-мида намни узоқ сақлайди, култивация вақтида бесак қу-чишга йўл қўймайди. Шун-ингдек аниқ керакки, органик ўғитларга тўйдирилган пайка-ларнинг ғузалари ҳосилдорли-ни геҳтар бошига 5-6 центнерга оширади. Бу йилги сув камоб бўлган шартда маҳаллий ўғитлардан самарали фойдала-ниш аниқсиз катта аҳамиятга эгадир. Биз қишлоқ хўжалик мутахассислари ва тақрибкор деҳқонлар билан маслаҳатла-ниш, ғузаларни то пахта йиғим-терими бошланғичда органик ўғитлар билан озиқлантириб бо-ришга қарор қилдик.

Биринчи сувни эгат оралиб қўйган эдик. Бу яхши самара берди. Ғузалар тез ўсиб ривож-ланипти, қийнос шовлаб, тул-лаётди, каттагина майдонлар-нинг ғузалари кўсаклай бошла-ди. Иккинчи суғориш давомла-дида нагари «шарбат» берилган пайкаларга «шарбат» оқизил-ляпти. Пахтакорларимиз бу йил-ги шартда ҳамма майдонлар-да ғузаларни икки марта «шарбат»га қондириш тадбирла-рини кўрмоқдалар.

Ғузаларни суғориш ғулини усулида олиб бориламоқда. Ҳар 10 литр сувга бир сувчи аж-ратилган. Далаларда 232 та чо-лиқ трактори ғуза қатор орала-рига ишлов беришти, экинларни озиқлантиряпти, суғориш учун жўжалар оляпти. Район бўйи-ча ҳар 35 геҳтар майдонга бир трактор бериштирилган. Натija-да ер етилиши билан вақтида чўқур култивация ўтказиш им-кониети яратилди. Ҳозирги дам-ларда ҳосил тақдирини сувчилар билан тракторчилар қўлладилар. Уларнинг уюлими ишчиларни учун ҳамма шароитлар яратиб берилган. Сифатли иш бажар-ган тракторчилар ва сувчилар-га 20 процент қўшимча ҳақ тў-ланамоқда.

Районда ғуза парварлиши ва бошқа экинларнинг қарови юза-сидан 39 кишидан иборат сиф-ат комиссияси шайлаб туриб-ди. Сифат комиссиясига район партия комитетининг биринчи секретари бошчилик қилади.

Комиссия составига мутахас-сислар, назоратчилар, тақриб-кор деҳқонлар киритилган. Сиф-ат комиссиясининг аъзолари аниқдан аниқ қишлоқларини ўша жойининг ўзида бартараф этмоқ-далар. Бу кўлхоз ёни совхоз-да рўй берган нуқсонни барта-раф этиш учун бутун куч ва тех-ника воситаларини сафарбар этишмоқда. Бу билан ана шу нуқсоннинг бошқа хўжаликлар-да тақрорланишининг олди олинмоқда.

Белгиланган йилда райони-ми пахтакорлари 11400 геҳтар майдоннинг ҳар геҳтаридан 38 центнердан «оқ олтин» хирмо-ни кўтариш учун курашмоқда-лар. Ўзбекистон ССР ва Ўзбе-кистон Компартиясининг 50 йиллик юбилейини она-Ватанга 40 минг тонна пахта етказиб бериш билан кўтиб олишга аъ-лоқ қилиб ишламоқдалар. Районимиздаги Қарл Маркс номи совхоз пахтакорлари геҳ-таридан 41 центнердан, «Халқ-обод» колхозини 45 центнердан, Ленин номи колхоз 37 цент-нердан, Гагарин номи колхоз 40 центнердан, «Партия XXII съезди» колхозини 37 центнердан дурдона етиштиришга қарор қилган.

Районимиз бўйича 50 га яқин пахтачилик бригадаларининг аъзолари 45-50 центнердан «оқ олтин» хирмони кўтариш ния-тидадир. Булар сарфига Ҳимма-толий, Олтиерова, Шерали Али-мардонов, Алланазар Бобоназа-ров, Ойна-Хамроева, Шабоп Му-сулломонов, Малика Эргашева, Сувар Нормуродов, Эшқобил Шарипов, Тўйиб Авазов, Тура Раҳмонов каби пахта усталари раҳбарлик қилаётган бригадаларнинг аъзоларини қўрама.

Иш билан сузи бир Ғузор районининг меҳнаткашлари бу йил-ҳар қандай шартда ҳам она-Ватанга 40 минг тонна пах-та етказиб бериб, зиммага ол-ган социалистик мажбуриятини шараф билан бажарадилар.

Қ. ҲАҚБЕРДИЕВ, Ғузор район партия комитетининг биринчи секретари.

Қишлоқ хўжалик ишлари кундалиги

ОЗУҚА ТАЙЁРЛАШ СУРЪАТИНИ ОШИРАЙЛИК

Республикамиздаги 1 кўпгина чорвачилик хўжаликлари йилнинг биринчи ярмини яхши кўрсаткич-лар билан янгулдилар. Қолхоз ва совхозлар сўйилган вақтда гушт етиштириши 13 процент, сутини — 11 процент ва туҳум етиштириши 14 процент кўпай-тирилди. Подаларни тўлдирди яхшиланди, барча турдаги қора-моллар ва паррандалар сони кў-пайди, уларнинг маҳсулдорлиги ошди.

Давлатга чорвачилик маҳсулот-лари сотиш юзасидан белгила-нган ярм йиллик ҳалқ хўжалиги панлари анча ошириб оқ этил-ди.

Йилор хўжаликлар турли озу-қалар етиштириш ва тайёрлаши муваффақиятли равишда олиб боришмоқдалар. Тошкент, Наман-ган, Сурхондарё областлари хў-жаликлари беданинг иккинчи ўрминини тасомлаб, учинчи ўри-мига киришдилар. Буз, Москва, Пах-табод, Хўжаобод, Октябрь, Пах-табод, Туркўрғон, Қува ва ка-тор районларнинг қолхоз ҳамда совхозлари беда парварлишини оқиллона ташкил этиб, беда пича-ни тайёрлаш планини ҳозирнинг ўзидаёқ бажариб қўйдилар. Тош-кент, Қашқадарё, Сурхондарё ва Андижон областларининг хўжа-ликлари сенаж бостириш планини ошириб адо этидилар. Республика бўйича 523,9 минг геҳтар майдон-даги ўтуллардан ўриб олинб, 2024,5 минг тонна пичан ва се-наж тайёрланди. Шу жумладан, планга нисбатан 1190 минг тонна ёки 80 процент сенаж бостирилди. Бошқача қилиб айтганда ўтган йилдагига нисбатан 152 минг тонна кўп сенаж бостирилди.

Бирок, кўпгина хўжаликлар чорвачиликнинг озуқасига бўлган талабини тўлароқ қондириш учун мавжуд имкониётлардан фойда-ланишмоқдалар. Бу хўжаликларнинг раҳбарлари эм-ҳашак тўғрисида гахмуҳлик кўрсатишни унутиб қў-йишляпти. Андижон областида се-нажни қўшиб ҳисоблаганда да-ғал ҳашак тайёрлаш плани 94,8 процент, Тошкент областида — 78,4 процент бажарилган бўлса, Қорақалпоғистон АССРда — бор-йўғи 15,4 процент, Фарғона об-ластида — 36,9 процент, Жиззах областида — 40,2 процент, Хо-разм областида — 47,2 процент, Қашқадарё областида — 48 про-цент, Бухоро областида — 49,5 процент, Наманган ва Сирдарё областларидан — 58 процент ба-жарилган.

Республикамиздаги кўпгина районлар эм-ҳашак тайёрлаши сус-ти олиб боришмоқдалар. Ленин-кубоғ, Нукус, Кейғали, Хўжайли, Қўнғирот, Тонди районлари хў-жаликлари озуқа жамғариш юза-сидан олган социалистик мажбу-риятларини 15 процента етар-ган миқдорда адо этидилар. Туркўл, Беруний, Олот, Бухоро, Деҳқонобод, Гагарин, Олтиеро, Ўзбекистон районлари эм-ҳашак жамғариш планларини 20-25 про-цент, Амударё, Қорақўл, Қизил-тепа, Свердлов, Дўстлик, Ғузор, Чуст, Иштихон, Каттақўрғон, Нар-пай, Нурота, Пастдарғом, Бағдод районлари 25-35 процент бажар-дилар. Ленин, Вобкент, Ғиждувон, Когон, Қонимех, Намой, Рими-тан, Шофиркон, Баҳвал, Галла-орж, Жиззах, Зомин, Косон, Қам-овиш, Чироқчи, Задарё, Косон-чиқ, Наманган, Туркўрғон, Поп, Уччи, Пайарик, Пахтачи, Ургу, Хатирчи, Термиз, Шеробод, Бой-сун, Оқ олтин, Ленинград, Риш-тон, Гурлан, Хиёв, Шовот райо-нлари дағал ҳашак тайёрлаш юза-сидан топширилган ярмини ҳам бажарганлари йўк.

Сенаж аниқсиз киш пайтда моллар маҳсулдорлигини оши-ришда катта аҳамиятга эга экан-лиги ҳаммага маълум. Чорвачи-ликнинг аҳоли ҳақида катта маъсулият ҳис этиб Марҳамат, Избоскан, Хўжаобод, Янғир, Бекобод, Бўстонлик, Бўна ва бош-қа қатор районларнинг қолхоз ҳамда совхозлари сенаж бости-риш бўйича олган социалистик мажбуриятларининг муддатидан илгари бажарилишига эришиш-лари. Афсуски, эм-ҳашак тайёр-лашининг ана шу илгор техноло-гияси Қорақалпоғистон АССР ва Фарғона областида яхши жорий этилмаёттир. Оқибатда сенаж бостириш плани ҚК АССРда ати-ғи 11,7 процент, Фарғона облас-тида — 30,2 процент адо этилди. Хоразм областидаги қолхоз ва совхозлар ҳам сенаж бостириш-да орқанда қолмоқдалар.

Беда ҳосилдорлигини ошириш, яқин кунлар ичиде учинчи ўри-ми тугаллаш учун қўшимча тад-бирларни амалга ошириш талаб этилади.

Кўпгина хўжаликлар янги за-монвий техника-витаини ун ва дондор озуқа тайёрлайдиган агрегатлар олдилар. Афсуски, бир қатор хўжаликларда АБМ агрегатлар ўрнатилмаган. АБМ ҳамда ОГМ агрегатларини мо-лаштириш тўғрисида кўпгина хў-жаликларнинг ўтган йили тайёр-лаш плани бўй-йўғи 4,2 процент, Наманган областида — 7 про-цент, Бухоро областида — 8,3 процент, Жиззах областида — 9,2 процент, Фарғона областида 14,9 процент адо этилди.

Қўйчилик хўжаликлариде дағал полял ўтлардан, қамиш, сомон ва бедадан дондор озуқалар тай-ёрлаш аниқсиз катта аҳамиятга эга. Аммо, кўпгина хўжаликлар-да агрегатлар бўш турипти.

Партия, совет ва қишлоқ хўжа-лик органлари, қолхоз ва совхоз-ларнинг раҳбарлари ҳамда мута-хассислари озуқа жамғаришда йўл кўйлаётган қамчиликларни тез кунда тугатишга эришмоқда-ри керак.

«Правда» газетасининг шу йил 13 июль сонидеги «Фермаларда қайноқ дамлар» сарлавҳали бош мақолада бундай дейилган: — «Ҳозир энг асосий вазифа — ҳар бир хўжаликда озуқа тўплашда-ки барча ресурслардан тўла-тў-кис фойдаланишдан иборатдир. Гап шу тўғрисида боришмоқда, тақрорий экиш ва экинларни тизиз жойлаштиришни кенг қўлламоқ-керак, нуқулй ҳисобланган участкаларда ҳам ҳашак ўришни узоқоқлик билан олиб бориш, озуқа тайёрлаш бўйича олмайиш шайлаш керак. Даставадан ет-бата ўрним-йиғим техникасининг юзасидан унинг билан ишлашни таъ-минлаш зарур. Чунки бундай тех-ника қолхоз ва совхозларда бор-гани сари кўпаймоқда».

Бугунги кунда дағал ҳашак тай-ёрлаш бўйича махсус бригадалар ташкил этиш тўғрисида гахмуҳлик қилиш мумкин. Яқин кунлар ичиде янги ва бошқа дағал поля-ли хашакларни ўриб-йиғиб олиш ни жадаллаштириш, сомоннинг ноқуд бўлишига йўл қўймастик керак. Галласи ўриб-йиғиб олдин-дан майдонлардаги сомонни да-ланиш ўзида пресслаб, кераклик жойларга ташиб олиб, тарамлаб қўйиш зарур. Шу билан бирга қамиш ўришни ҳам ташлаштириш талаб этилади.

Хуллас, ҳамма жойда эм-ҳашак тайёрлашда йўл қўйлаётган қам-чиликларни тезда тугатиш учун зарур чораларни қўриш, чорва-чиликни янада ривожлантириш учун фермаларда мустаҳкам эм-ҳашак базаси яратиш, қўллаб-ўстириш етиштириш ва аҳолининг гушт су маҳсулотларга бўлган та-лабини тўлароқ қондириш керак.

ДЕЛЕГАЦИЯ ЖўНАБ КЕТДИ

КПСС Марказий Комитети Сиб-ирский бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономарев бош-чилигидаги КПСС делегацияси Италия Компартияси Марказий Комитетининг таклифига биноан 15 июлда Москвадан Римга жў-наб кетди. Делегация составида КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, Озарбайжон Компартия-си Марказий Комитетининг биринчи секретари Г. А. Алиев,

КПСС Марказий Комитети аъзо-лигига кандидат, СССР Фанлар академияси жаҳон экономикаси ва халқаро муносабатлари инсти-тутининг директори Н. Н. Ино-земцев, КПСС Марказий Ревиз-зия комиссиясининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети халқаро бў-лими мударининг ўринбосари В. В. Загладин бор.

Делегация шу кунбёқ Римга етиб келди.

ЎЗБЕКИСТОН ЛКСМ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

КПСС Марказий Комитетининг «Пионерлар ва мактаб ўқувчилари»нинг дам олишини ташкил этиши янада яхшилаш тадбирла-ри тўғрисидаги қарориде ўрта-га қўйилган маъсулиятли вазифа-ларни муваффақиятли бажариш учун республика комсомол таш-килотлари қандай ишларни қил-моқдалар?

Бу масала Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг 15 июлда бўлиб ўтган пленумиде му-ҳимона қилинди. Тошкент ва Наманган области комсомол ко-митетларининг секретарлари пио-нерлар ва мактаб ўқувчилари-нинг дам олиши қандай ташкил этилганлиги тўғрисида ҳисобот бердилар.

Шу билан бирга республика комсомол пионерлар ва мактаб ўқувчиларининг дам олишини ях-широқ ташкил этиш учун ҳамма имкониётлардан фойдаланиш та-дбирини плenumsда кўрсатиб ўтил-ди. Болалар ўртасидаги тарбия-нинг ишчи тақомиллаштириш учун ҳали кўп ишлар қилиниши керак.

Пленум ташкилий масалани ҳам кўриб чиқди. А. М. Хўжаев пар-тия ишга ўтганлиги муносабати билан Ўзбекистон ЛКСМ Мар-казий Комитетининг секретари ла-возимидан озод этилди. У. А. Сайдамовтов Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг секретари қилиб сайланди.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми партия ва совет ор-ганларида кўп йил, самарали иш-лаганлиги учун ҳамда тугулган ку-нига эзлик йил тўлиши муносаба-ти билан меҳнаткашлар депутат-лари Андижон область Москва район Совети ижроия комитети-нинг раиси Қўра Бадаловни Ўзбе-кистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий аъзоси билан мукофотлади.

Н. В. ПОДГОРНИЙ БИЛАН Р. НИКСОН БИР-БИРЛАРИГА ТЕЛЕГРАММА ЮБОРДИЛАР

СССР Олий Совети Президиу-мининг Раиси Н. В. Подгорний Америка Қўшма Штатларининг Президенти Ричард М. Никсонга телеграмма йўллаб, мамлакатнинг миллий байрамини—мустанқиллик кунини муносабати билан салимий кутловлар ва энг яхши истаклар изхор этди.

Олий даражада ўтказилган нав-батдаги Совет — Америка учра-шувининг муҳим ва самарали янгулларини биз мамнуният билан қайд этамиз, дейилди Н. В. Под-горнийнинг телеграммасида. Шу

бошқа халқларнинг оруз-умидла-рига ва тўб манфаатларига мос бўлиб тушади.

Америка Қўшма Штатларининг Президенти Ричард М. Никсон жа-воб телеграммасида кутловлар ва эзгу тилаклар учун миннатдор-чилик изхор қилди. Сизнинг ик-кала мамлакатимиз ўртасидаги муносабатлар бундан буюн ҳам муттасил ва тўхтовсиз ривожла-наверади, деган умидини тизга қў-шилламан, дейилди Ричард М. Никсоннинг телеграммасида. Бу умид халқларимизнинг оруз-ис-такларини рўёбга чиқаришга ҳиз-мат қилади ҳамда анча стабил халқаро тартибга қўмақлашади. Янгида Москвада ўтказган учра-шувиимиз шу мақсадларга эришиш йўлида қўйилган қадам бўлганли-гини, англаш иккалаимизга мамну-ният бахш этади, (ТАСС).

«САЛЮТ-3» УЧМОҚДА

УЧИШНИ БОШҚАРИШ МАРКАЗИ, 14 июль. (ТАСС). Бугун Москва вақти билан соат 2 дан 30 минут ўтганда Павел Попович ва Юрий Артюхиннинг учувчи бошқардиган «Салют-3» орбитал стан-цияси ичидеги тўққизинчи иш кунини тугади.

Космонавтар белгиланган иш программасини бажара бориб, Ер юзасидаги характерли геологик ва морфологик тузилмаларни суратла-дилар. Суратлар Совет Урта Осиёси республикалари ва Помирнинг кенг текислиги ва тоғлиқ районлари устида олинди. Олинган маълум-отлардан фойдаланишга мўлжал қилинганда истиқболли майдон-ларнинг топши учун геологик структураларни ўрганиш; шўр босган ерларни топши ва ҳисобга олиш; истиқболли тупроқ ресурсларини тадқиқ этиш; музликларнинг аволсини ўрганиш ва характерини про-гноз қилиш каби муҳим халқ хўжалик вазифаларини ҳал этишда фой-даланилади.

Қўлда бошқариш системасини янада тақомиллаштириш мақсади-да станция составига кирувчи «Союз-14» транспорт кемасида эк-спериментлар бажарилди. Космонавтар кемани ўрнитиб олдириш ре-жимларининг қўланиш шартини аниқлаш учун орбиталда Қўш ва планетага мўлжал олдирувчи янги асбобни текшириб қўйдилар ва бир қанча ёруқлик техника ўлчуларини бажардилар.

Станциядан қилинган доқдалар ва медицина телеметрики ин-формация маълумотларига қўра, Павел Попович ва Юрий Артюхи-нин сўхат-саюматлиги ва кифояти яхши.

«Салют-3» станцияси парвозни давом эттирмоқда.

БЕШ ЙИЛЛИКНИНГ БЕЛГИЛОВЧИ ИЛИ

Мусобақа-миллионлар ижоди

1974 июль САХИФАНБ

Республика саноат корхоналари, қурилиш ва транспорт ташкилотлари қолдиқларининг ярим йиллик ишига янун асалди. Индустриянинг белгилоччи йилнинг ўтган олти ойи мобайнида ишлаб чиқариш планини бажаришга қолмаган, пландан ташқари 200 миллион сўмликдан зиёд маҳсулот реализация қилинган эришди. Ишлаб чиқариш ҳақими ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан қариб 8 процент ошди, меҳнат унумдорлигининг ортиси 4,6 процентни ташкил этди. Барча областлар, Қорақалпоғистон АССР ва Тошкент шаҳар саноат маҳсулотини реализация қилиш топшириқларини ошириб адо этди. Планага қўшимча маҳсулот тайёрлаш юзасидан авж олдирилган социалистик мусобақада, айниқса, Пахта тозалаш саноати министрилик корхоналари пешқадамлик қилмоқда 6 ойда планга қўшимча 89 миллион сўмликдан зиёд маҳсулот реализация қилинди. Ишлаб чиқариш самарадорлиги ва меҳнат унумдорлиги кўзда тутилганда ортироқ ўсди. Шу жумладан Енгил, Озир, Қорат, Гўшт ва сүт, Бинокорлик материаллари саноати министриликлари корхоналари индустрияни эришган ана шу талабга 9,5 муносиб ҳиссаларини қўшдилар. Республикада кўмир, газ, нефть қа-

САРҶИСОБ КЎЗГУСИДА

МАЖБУРИЯТЛАРНИНГ БАЖАРИЛИШНИ ТЕКШИРАМИЗ

зиб чиқариш, электр энергия ҳосил қилиш, сирпейлер, трактор принциплари, трактор, сеялқалар, мултиааторлар, пахта терши машиналари, минерал ўғит, цемент, пахта толаси, шифер тайёрлаш бўйича олинган мажбуриятлар ошириб бажаришмоқда. Планага қўшимча кўнлаб ипақ газлама, трикотаж буюмлари, чарм пойфазал, гўшт ва сүт маҳсулотлари этназиб берилди. Шунингдек, пўлат, прокат, газ, й-мой ишлаб чиқариш бўйича олинган белгилоччи йил мажбуриятлари ҳам адо этилмоқда. Қурилишда капитал маблағларни ўзлаштириш бўйича ўтган йилнинг шу давридагига қараганда 12 процент кўп иш бажарилиди. Қатор корхоналар, янги ишлаб чиқариш қувватлари фойдаланишга топширилди. Транспорт ташкилотларимиз ҳам ҳақиқ ҳўнаглик юклар ва пассажир ташуви ярим йиллик план-топшириқларини муваффақиятли адо эттишди. Ярим йиллик сарҳисоб кўзгусида — ста-

тистинга ҳўжжатларнида ижобий натижалар билан бир қаторда тепада баргараф эттиш лозим бўлган қамчиликлар ҳам таъкидланди. Республика саноатида олинган мажбуриятларни бажармаётган, маъзуд қувватлардан самарали фойдаланмаётган корхоналар йўқ эмас. 200 дан ортиқ корхонада меҳнат унумдорлигининг пасайишига йўл қўйилган. Йил бошидан планларни барбод бераётган, ўзини ўнглаб олиш ўрнига тобора қолқолаётган Навоий химия комбинати адресига аччиқ, этиролли галларни айтиш мумкин. Комбинат шу пайтгача қарийб 4,5 миллион сўмлик маҳсулот этназиб бермади. Бу, қадрлар билан ишлаш, мажбуриятларнинг бажарилиши устидан қаттиқ назорат ўрнатил, тадбиркорлик билан иш тутиш, ишчилар, инжне-

СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚА ОММАНИНГ ЖОНЛИ ИЖОДИ БУЛИБ, ИЛГОРЛАРНИ АКТИВ ҚУЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ ВА РАҒБАТЛАНТИРИШНИГИНА ЭМАС, БАЛКИ ОРҚАДА ҚОЛГАН ЁКИ ЁТАРЛИ ДАРАЖАДА ҲАЛОЛ МЕҲНАТ ҚИЛМАётГАН КИШИЛАРНИ ҲАМ АНИҚ БИЛИБ ОЛИШНИ ТАЛАБ ЁТАДИ. БУ ИШНИ ҲАММАНИНГ КЎЗ ОЛДИДА ОШКОРА БАЖАРИШ КЕРАК, ТЎКИ КИШИЛАР БУТУН КУЧ-ҒАЙРАТЛАРИНИ САРФ ҚИЛИБ ИШЛАётГАНЛАРНИГИНА ЭМАС, БАЛКИ ХУЖАКУРСИНГА, ҚЎЛ УЧИ БИЛАН ИШЛАётГАНЛАРНИ ҲАМ БИЛИБ ОЛСИНЛАР.

сида 4,6 процент, Наманган консерва заводида 7,4 процент қамайди.

Баъзи саноат корхоналарида ишлаб чиқариш қувватларидан яхши фойдаланилмапти. Самарқанд суперфосфат заводи йилга 130 минг тонна олтингугурт нисоласи ишлаб чиқарувчи қувватдан атиги 84 процент фойдаланди. Ёнибағда корхонада 10,4 минг тонна кам маҳсулот реализация қилди. Самарқанд чинни заводида қувватлардан фойдаланиш зўрга 83 процентни ташкил эттипти. Пахта тозалаш саноатининг Корсув, Қизилтепа, Киров, Ангор, Тахтақўпир, Косон-2 сингари заводларида ҳам ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланиш нозфициенти паст. Бу корхоналарда мусобақани ташкил этишда расмиятчиликка йўл қўйилляпти. Мусобақа конкрет торзда ва самарали қилиб уюштирилмапти.

Саноат корхоналари, қурилиш ва транспорт ташкилотларининг барча масбада ишчилари, инжнеер-техники ходимлари Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг олтин ижобийи шарафига муносиб армугон тайёрлаш юзасидан авж олдирилган социалистик мусобақа байрогини янада баланд кўтаришлари керак.

Зафар саҳифалари

САНОАТ Толачилар ғалабаси

Тўққизинчи беш йиллик марраларини барвақт ошириб бажариш юзасидан авж олдирилган Бутуниттифоқ социалистик мусобақасига қўшилб ишлаётган Турпан пахта тозалаш заводи коллектив маҳсулот реализация қилиш етти ойлик планини мўддатидан илгари бажарди. Ўтган ойлар мобайнида пландан зиёд анча маҳсулот тайёрланди.

— Меҳнатсевар ишчи, инжнеер-техник ходимларимиз аҳлилик намунасини кўрсатиб ишлаб, тўққизинчи йиллик планларига салкам 8,5 минг тонна тола жўнаштирди, — дейди завод директори К. Раҳаббоев. — Тежаб қолган вақт ичида планга қўшимча кўнлаб тола, лент ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқариш мажбуриятини олдик.

Х. ВАҲОБОВ, Хоразм.

ҚУРИЛИШ Экскаваторчилар олдиди

Шахрхон қурилиш-монтаж бошқармасининг ишчи, инжнеер-техник ходимлари белгилоччи йилнинг тўққизинчи ойи ҳисобига иш бошлашди. Мусобақада экскаваторчилар пешқадамлик қилмоқда. Ҳўжжамат Йўлдошев, Иброҳим Вапаев, Кимсанбой Йўлдошев бош бўлган экскаваторчилар бригадаларини 1974 йил ҳисобига тўпроқ ишлари бажармоқда. Ҳар бир экскаваторчи бугунгача 1-1,5 миллион куб метр тўпроқ қазиб чиқарди. Бошқарманин етти экскаваторчиси шахсий беш йиллик планларини бажариб қўйди. Экскаваторчиларнинг меҳнат ютуқларидан руҳланган бошқара бўлдозерчилари ҳам мусобақада улардан қўлчишляпти.

Ж. ҚОРАБОЕВ, Андижон.

ТРАНСПОРТ Пўлат излар

НУКУС. «Совет Ўзбекистони мўхбирини». Тахнатош — Нукус темир йўл йурувчилари кўприк ва бошқа иншоотлар қуриш ишларини тезкорлик билан олиб бормоқдалар. Йўлнинг дастлабки километрига рельслар ётирилди. Бу ишда 260 қурилиш-монтаж поезди коллективни алоҳида фидокорлик кўрсатяпти. Қурувчилардан И. Рогатин, И. Ворлигенко, В. Логин ва И. Сараевлар смена нормасини 135 — 150 процент бажаришмоқда.

Р. ЕШИМБЕТОВ, Нукус.

ПЛАНДАН ТАШҚАРИ ТОЛА

САМАРҚАНД. «Совет Ўзбекистони мўхбирини». Челек пахта тозалаш заводи — Самарқанд об-ластидаги янги корхоналардан бири. Замонавий ускуналар ўрнатилган бу корхона эндигина тўрт мавсум ишлаяпти. Ўтган йилки қуриш-тозалаш цехи фойдаланишга топширилгач, корхонанинг ишлаб чиқариш қуввати янада ошди. Завод ишчилари, хизматчилари, инжнеер-техник ходимлари Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллик шарафига мусобақани авж олдириб ақойиб ютуқларга эришмоқдалар.

Коллектив юбилей йили олти ойлик топширигини ошириб бажарди. Тола тайёрлашни 105 процент, момик ишлаб чиқариш планини 107 процент адо этди. Ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан

104 тонна кўп сифатли тола тайёрланди. Ярим йиллик маҳсулот реализация қилиш плани 109 процент бажарилиди. Бу муваффақиятга Т. Белашаров ва В. Жумаев ўроқлар мастерлик қилаётган бригадалар катта ҳисса қўшдилар.

— Корхонамиз коллективи, — дейди завод директори Абдуқодир Қосимов, — маҳсулот сифатини яхшилаб, меҳнат унумдорлигини ошириб бораёпти. Олтин юбилейни меҳнатда янги муваффақиятлар билан кутиб оламиз, меймакат тўққизинчи саноати корхоналарига ҳар қачондиган кўп пахта толаси этказиб берамиз. Область пахта тайёрлаш трестининг кўчма Қизил байроғини кўлда сақлаб турибмиз.

Л. ЭРҒАШЕВ.

МЕҲНАТ КАЛЕНДАРИДА 1977 ЙИЛ

«Беш йилда ўн йиллик маҳсулот тайёрлаймиз!» Хивадаги Круская номи гилам тўқиш фабрикасининг кўнлаб тўқувчилари республикамиз бўйлаб кенг кулоч ёлган тўқувчилар ташаббусига қўшилб, астойдил меҳнат қилмоқдалар. Яқинда бу ерда икки чевар — Дармонжон Рўзимов ва Назира Яхшимуродовалари касбдошлари, дугоналари киэгни кутлашди. Ишга ижодий ёндашса, иш вақтининг ҳар бир дақиқасидан рационал фойдаланиш икки чевар 1977 йил ҳисобига иш бошлашди. Улар йилнинг беш йиллик топшириқлари

рини келгуси йилда бажаришмоқчи. Келая тортиш, ип ўраш, гул солиш каби турли касбларни эгаллаш учун астойдил ҳаракат қилишляпти. Ўз шогирдларига бутун тажриба ва маҳоратларини ўргатиб боришмоқда.

Корхонада бундай пешқадамлар кўп. Улар ғайрати билан олти ойлик план-топшириқлар бевақт ошириб бажарилиди. Пландан ташқари бир неча минг сўмлик гилам маҳсулотлари тайёрланди.

Ш. БЕКЧОНОВ.

ТАХНАТОШ—НУКУС ТЕМИР ЙЎЛИ ҚУРИЛИШИДА

Тахнатош — Нукус темир йўли қурилиш жадал сурьатлар билан давом этмоқда. «7-Мостстрой» трестининг 14-отряди бунёдкорлари бу ерда шижоат кўрсатиб меҳнат қилишляпти. Темир йўл линияси қурилишида бу йил 2,5 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилиши кўзда тутилган. Қурувчилар олдиди темир йўл ўтадиган 8 та кўприкни тез қуриш вазифаси турибди.

Кўприк қурилиш отряди коллективи шу доллар дедаларда қу-

лик топшириқларини муттасил ошириб бажаришга эришмоқдалар. Улар Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг олтин юбилейни меҳнатда муносиб муваффақиятлар билан кутиб олишга аҳд қилишган. Қурилиш объектларида турли ипплат фарзандларидан ташқари, топан бунёдкорлар ягона мақсад билан ишлаяпти. Улар ишчи инки-ўн сменода ташкил этиш тадбирларини кўрмоқдалар. Маилга ва қурилиш материалларини тежаб-тежаб сарфлаш, темир йўл линиясини кўзда тутилгандан барвақт қуриб, фойдаланишга топшириш юзасидан социалистик мусобақа кўп сайин авж олмақда. Суратда: пешқадам пайвандчи Виктор Лентки.

А. Лихарев фотоси, (ЎзТАГ).

ҚУРИЛИШДА ТЕЖАМКОРЛИК МАСАЛАЛАРИ

ТАХНАТОШ—НУКУС ТЕМИР ЙЎЛИ ҚУРИЛИШИДА

Тахнатош — Нукус темир йўли қурилиш жадал сурьатлар билан давом этмоқда. «7-Мостстрой» трестининг 14-отряди бунёдкорлари бу ерда шижоат кўрсатиб меҳнат қилишляпти. Темир йўл линияси қурилишида бу йил 2,5 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилиши кўзда тутилган. Қурувчилар олдиди темир йўл ўтадиган 8 та кўприкни тез қуриш вазифаси турибди.

Кўприк қурилиш отряди коллективи шу доллар дедаларда қу-

ҚУРИЛИШДА ТЕЖАМКОРЛИК МАСАЛАЛАРИ

ТОМА-ТОМА КЎЛ БУЛУР...

СУРЬАТ ВА БАРАКАТ ОМИЛИ ДИРЕКТИВА ТАЛАБЛАРИ ҚАНДАЙ БАЖАРИЛЯПТИ? ХУЖАСИЗЛИК ОҚИБАТЛАРИ.

Тасаввур қилиб кўринг: мобо-ди, бригадда бир куб метр қор-ришма исроф бўлса 10-13 сўм, бир куб метр бетон нобуд қилинса 15-16 сўм йўққа чиқди, деган гап. Агар 10 куб метр бетон нобуд бўлишига йўл қўйсақ 150-160 сўм зарар демакдир. Ахир бу битта малкалик, юқори раз-рядлик йурувчининг бир ойлик маоши-ку! Шу сабабли қурилишда тежамкорлик масалалари ҳақда, қурилиш ташкилотлари ва бинокорлик материаллари сано-ти корхоналарида олинган мажбуриятлар қандай бажарилаётган-лиги, социалистик мусобақада бу масалага қандай эътибор берила-ётганлиги тўғрисида қисқача фикр юритмоқчимиз.

Авалло шуни таъкидлаш керак-ки, қурилиш-монтаж ишлари тен-дархони пасайтиришда бинокор-лик материалларини тежаб-тежаб сарфлаш мўхим аҳамиятга эга. КПСС XXIV съезди Директива-ларида тўққизинчи беш йилликда капитал қурилишда 9-11 процент ҳажда металл-прокат, 8-10 пер-цент цемент, 18-20 процент ёғоч материаллари, 10-12 процент ойна каби қурилиш материалларини тежаб қилишга эришиш қайд

этилган. Ўзбекистон ССР Қури-лиш министрлигига қарашли трестларда ҳамда республика Бинокорлик материаллари сано-ти министрлигига қарашли ташки-лот ва корхоналарда тежамкор-лик борасида кўнлаб тадбирлар амалга оширилмоқда.

Тўққизинчи беш йилликнинг ўт-ган йиллари мобайнида қурилиш материалларини тегишли объек-тларга вақтида жўнатиш, матери-аллардан тежаб фойдаланиш бў-йича анчагина ишлар қилинди. Ўтган йил мобайнида Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги таш-килотларда армура ва бошқа материаллар тайёрлаш марказ-лаштирилганлиги ҳисобига 235 йўли билан 455 тонна, рационали-заторлик таклифларини жорий этиш ҳисобига 440 тонна металл ҳамда 31529 тонна цемент тежаб қоллинди. Марказлаштирилган тай-ёрлаш пункти жорий қилинганли-ги муносибати билан 4060 квад-рат метр, полэтилен плёнкалари-ни қўлланш йўли билан 8647 квадрат метр, қрийейерлашти-рилган тартибда ташкини жорий этиш ва тўғри соқлаш шарафати билан 2468 квадрат метр қури-лиш ойнаси иқтисод қилинди.

Беш йилликнинг белгилоччи йилида ҳам талай қурилиш-мон-таж ташкилотлари тежамкорлик борасида яхши натижаларга эришмоқдалар. Шу йилнинг би-ринчи кварталда Бинокорлик ма-териаллари саноати министрлиги-га қарашли корхоналарда 1340 тонна металл, 10704 тонна це-мент, 5106 куб метр ёғоч, 7064 квадрат метр қурилиш ойнаси иқтисод қилинди. Айниқса «Спец-завотарлик мотострой» ва «Наман-ганд» 10-қурилиш трести ко-лективлари тежамкорликка юқо-ри кўрсаткичларга эришдилар.

Лентки, аксарият қурилиш таш-килотларида ҳамда Бинокорлик материаллари ишлаб чиқарувчи корхоналарда тежамкорлик эъши йўлга қўйилган, деб бўлмайди. Баъзи ташкилотларда қилинаёт-ган ишлар тарти ва ҳўкумати-миз кўяётган талабларга жавоб бераётми. Трестларнинг техника бўлиқлари материаллардан фой-даланиш борасида конкрет та-дбирлар ишлаб чиқмаётми? Те-жамкорлик бўйича зиммага оли-нган мажбуриятларнинг бажарили-ши билан қизиқилмаётми. Шун-дай қурилиш трестлари борки, улар сурункасига материалларни иқтисод қилиш бўйича вазифа-лари бажармай келаётми. Ўзбекистон ССР Қурилиш ми-нистрлигига қарашли 7-трест ўт-

Пешқадамлар даврасида СЎЗИМИЗ—СЎЗ

Трикотаж буюмлар ишлаб чиқариш областимиз саноатининг тез сурьатлар билан та-рқовлашга эриб бораётган кенжа тармоқларидан биридир. Қўп-гина илгор — корхоналарнинг ишчилари сингари фабрикаимиз коллективини ҳам беш йиллик-нинг белгилоччи йили марра-ларини эгаллашда олдинги сафларда бормоқда. КПСС Марказий Комитетининг 1973 йил декабрь Пленуми ишчи коллективлари олдига ҳам кат-та вазифалар қўйди. Партия экономинани юксак сурьатлар билан ривожлантиришга, иш-нинг барча сифат кўрсаткичла-рини яхшилашга, меҳнат унум-дорлигини ва ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини та-ғин ҳам оширишга даъват эт-ди. Бу даъват фабрикаимиз кол-лективининг жанговар иш про-граммасига айланган.

Бригада, участка, бўлим ва цехлар коллективларининг ўза-ри социалистик мусобақаси ях-ши натижалар бермоқда. Шу билан бир қаторда, етакчи касбадаги илгор ишчиларнинг янча тартибдаги мусобақасини ҳам авж олдириямиз. Йигиринч, бўлиш, бичув ва тўқув цехлари коллективлари мусобақада пешқадамлик қилишмоқда. Кейинги вақтда бу цехларда меҳ-нат унумдорлиги қариб 10 процент ортди. Маҳсулот, тур-и 20 хилгача орғиб, сифати ях-шиланди.

Корхонамиз ишчи, инжнеер-техники ходимлари Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компар-тиясининг 50 йиллик юбилейи шарафига муносиб тўхфалар тайёрлаш ниятида ўз зиммала-рига юксак мажбуриятлар олиб меҳнат қилмоқдалар. Бу йил ўтган йилгидан анча кўп сифатли трикотаж кийим-ке-чаклар ишлаб чиқариш, товар маҳсулотини 1,5 баравар оши-риш, камида 16 хил янги три-котаж буюмлари моделларини жорий этишга, кўнлаб хом ашё ва бошқа материаллар тежаб қолшига сўз берганмиз. Қу-вончли томонини шунданки, бел-гилоччи йилнинг олти ойлик планини мўддатидан 16 хил илгари бажардик. Планага қў-шимча 310 минг сўмликдан зи-ёд трикотаж буюмлар реализа-ция қилинди. Бу, корхонамиз коллективининг беш йиллик марраларини муваффақиятли бажариш йўлида юксак масъу-лият ҳис этиб меҳнат қилаёт-гани шфодасидир.

Мусобақадosh цехларнинг иб-ратли тажрибалари бошқа кол-лективлар ўртасида нег омма-лаштирилмоқда. М. Азизова, Р. Ареловов, Х. Шукурова, М. Ҳасанова сингари тадбиркор цех бошлиқлари оқсавтган цех-ларда ўз тажрибаларини ўр-тоқлашляпти, уларга бемина-нат ёрдам кўрсатишляпти. Цех ва участкалар мусобақаси ҳар кварталда, ишчиларнинг яқна-яқна тартибдаги мусобақаси ойда яқунлаиб, илгорлар қимматбаҳо буюм ва пул муво-фотлари билан таъдирланади. Пешқадам цех, участка, бўлим, бригада коллективларига фаб-рика маъмурияти, партия, рас-саба союз ва комсомол ташки-лотларининг кўчма Қизил бай-роғи тантанали равишда тақ-дим этилади.

КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг 1974 йил ҳалқ ҳўнаглик планини мўддатидан илгари бажариш учун саноат, қурилиш ва транспорт ходим-ларининг Бутуниттифоқ соци-алистик мусобақасини ўтказиш тўғрисидаги қарорига: «Омма-вий социалистик мусобақа ва бу мусобақа негизда меҳнат-кашларнинг ижодий ташаббу-сини юксалтириш, аввалгидек бундай бўён ҳам мамлакат эко-номиясини, янада ривожлан-тиришининг қудратли востанга-дир» деб қайд этилган. Ана шу илҳомбахш кўрсатмага жавобан коллективимиз белгилоччи йил мусобақасини «Кам чиқим билан кўпроқ, яхши сифатли маҳ-сулот этказиб бериш» шiori остида ўтказиш тадбирларини ишлаб чиқди. Бунда асосан, корхонамиздаги эскирган уску-наларни модернизация қилиш, янги техника билан қайта қу-роллантириш сурьатларини тезлаштириш, технология жа-равийларни тақомиллаштириш йўли билан меҳнат унумдорли-гини ошириш, маҳсулот сифа-тини яхшилаш, турини кўпай-тириш каби қатор ақтуал ма-салаларни кўзда тутганмиз.

Кейинги 3-4 йил ичида фаб-рикаимизда катта ўзгаришлар юз берди. Иш унуми паст ти-тиш агрегатлари ўрнига янги хил мукамал дастгоҳлар ўр-натилди. Тарақ, пилталаш, йи-гириш, бўлиш каби замонавий машиналар ўрнатилди. Бўлиш пехи учун янги бино қурилади, Трикотаж тўқиш корпуси ил-га туширилди. Булар ишлаб чиқаришда иқтисодий самара-дорлигини тағин ҳам ошириш, маҳсулот турини кўпайтириш учун нег йўл очмоқда.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XV пленуми қарорлари асосида корхо-наимиз меҳнаткашлари ўртаси-да, мутахассислар даврасида идеология ишларини янада ях-шилашга ҳаракат қилмоқда-миз. Бу эса олинган мажбури-ятларнинг орғини билан бажарилишини таъминлайди. Трико-тажчиликнинг яқинида бўли-либ ўтган унумий йиллишлар-ида Ўзбекистон ССР ва Ўз-бекистон Компартияси юби-лейига планга қўшимча 500 минг сўмлик маҳсулот реали-зация қилиш мажбуриятини ол-дилар. Корхонада шу мажбу-риятни адо этиш учун қизгин кураш борапти.

З. ҚОСИМОВА, Бўжородаги Э. Тельман номи трикотаж фабрика-сини партия ташкилотининг секретари.

П. РОҶАТОВ, Ўзбекистон ССР ҳалқ кон-троли комитетининг қурилиш ва бинокорлик индустриясини бўлими инспектори.

ТАБИАТ ВА ИНСОН

ГУЗАЛЛИК РАМЗИ

Серкүб республикасида тарихий обидалар билан бир қаторда асрларга тенгдос ноёб дархатлар ҳам бор. Айниқса, Самарқанд, Бухоро, Тошкент, Наманган ва Фарғона каби кўна шаҳарларда бундай ноёб дархатлардан айрилмаслик ўсимликларнинг кўпчилиги манзарали ўсимлик сифатида чет мамлакатлардан келтирилиб экилган ва иклимлаштирилган. Тарихий манбалардан маълумки, ота-боболаримиз жуда қадим замонлардаёқ шаҳар ва қишлоқларни кўкаламзорлаштиришга алоҳида эътибор берди.

Европа ва Шарқ мамлакатлари билан савдо алоқаларининг ривожланиши натижасида кўплаб манзарали дархатлар келтирилиб, маҳаллий шартларга мослаштирилган. XIX асрдан бошлаб чет мамлакатлардан манзарали дархатлар ва гуллар, Урта Осиёда учрамайдиган турли буталарнинг кўча ва уруғлари келтириб экилган. Уша вақтда иклимлаштирилган ёки (ҳоржий мамлакатлардан олиб келиб ўстирилган ўсимлик) интродукция қилинган дархатларнинг айримлари ҳозир ҳам республикаимиз шаҳар ва қишлоқларида учрайди. Айниқса, гул ва гузаллик шайдолари турли мамлакатлардан, ер юзиде йўқлиб бораётган манзарали дархатларни келтириб, ўз ҳовлиларига, боғларига, уй атрофларига экиб, авайлаб парвариш қилиб ўстирганлар. Шулардан магнолия (оқ ва пушти гулли), лала дархати, гинкго, туя, секвойдендрон, сарв, хурмо ва бошқалар маъқуд.

Маълумки, давлатимиз шаҳар ва қишлоқларни кўкаламзорлаштириш ҳақида, боғ ва ҳибоблар ташкил қилиш, камбў ўсимлик ва ҳайвонларни, умуман, табиат ёдгорликларини қўриқлашга катта эътибор бермоқда. Демак, табиат ёдгорликларини қўриқлашга давлат мулк нукдан назардан карош ҳар бир оғли совет кишининг муқаддас бурчидир. Шу мақсадда 1960 йилнинг 19 ноябрда Ўзбекистон ССРда табиати қўриқлаш ҳақида қонун қабул қилинди.

Лекин шунга қарамадан кўп жойларда ноёб дархатларни муҳофаза қилишга етарли эътибор берилмаётган. Бунинг устига табиати муҳофаза қилиш республика бошқармаси сукуштилик кўрсатди. Шаҳарларимизда ўсаятган ноёб ўсимликларга уларни муҳофаза қилиш тўғрисида тахталар қўқилмаган. Тошкентда ўсиб турган жуда ақоиб манзарали — оқ гулли магнолия ўсимлиги кўпориб ташланди. Бу ўсимликнинг ёш ниҳоли бундан тахминан юз йил муқаддам ўсиб турган ердан туپроғи билан олиб келиб экилган эди.

Оқ гулли магнолия билан бирга Тошкент учун ноёб бўлган тўрт туп қизил дархати ва бир неча туп қизил гулли магнолия ҳам экилган эди. Ҳозирги кунда бу районда катта қўриқли ишлари олиб борилаётганлиги сабабли магнолияни сақлаб қолиш керак. Умуман, Инженер кўчаси жойлашган бу жой дархат ва буталарнинг кўплиги билан ажралаб туради. Айни вақтда бу ерда янги ҳибоб ташкил қилинмоқда. Шуниси ачинарлики, номаълум сабабларга қўра, айрим истисноҳат боғлари, ҳибобларнинг кўрки бўлган ва мавж уриб ўсиб турган дархат, буталар кўпориб ташланмоқда.

Бизнинг кўп йиллик кузатишимиз шунки кўрсатадики, шаҳар ва қишлоқларимизда асрлар мобайнида ўсиб турган ноёб дархат ва буталарнинг йўқ бўлиб кетишига, асосан, қўриқли ташкилотлари ва у билан боғлиқ бўлган муассасалар сабабли бўлмоқда. Масалан, Шайхантаўр маҳалласида асрий чинор ва арчаларнинг йўқ қилиниши бунга яққол мисолдир.

Юқорида келтирилган шаҳар ва қишлоқларимиздаги эски ноёб ўсимликлардан ташқари чўл, элар ва тоғларда ёввойи ҳолда ўсиб турган ноёб ўсимликлар ҳақида ҳам қайғуришимиз керак. Чунки, бундай ўсимликларнинг сони тўбора камайиб

кетмоқда. Масалан, Сурхондарёдаги ёввойи анжирзорлар, хурмозорлар, анорзорлар, унобзорлар (чилонжидзорлар) ва бошқа кўплаб ноёб ўсимликлар бунга мисол бўлади.

Шаҳар, қишлоқларимиздаги ноёб дархат ва буталарни, ёввойи ҳолда ўсаятган фойдали ўсимликларни муҳофаза қилиш борасида кўп иш қилиш лозим. Республика район ва шаҳар табиати муҳофаза қилиш ва кўкаламзорлаштириш бошқармалари, айниқса, шаҳар ва қишлоқларда қўриқли ишлари олиб борилаётган жойлардаги дархат ва буталарни сақлаб қолишга алоҳида эътибор беришлари керак. Шу жойларда ўсаятган ноёб дархат ва буталар қўриқли ташкилотларига тилхат билан топширилиши лозим. Борди-ю, уларнинг ноёб бўлишига йўл қўйилса, айбдорлар жазоланиши зарур. Бундан ташқари шаҳар ва қишлоқлардаги асрларга тенг ноёб дархатлар панжаралар билан ўралаб, уларнинг номи, ёши ва моҳияти ҳақида ёзилган тахталар осиб қўйилса яхши бўларди. Ёввойи ҳолда ўсаятган ноёб ва фойдали ўсимликларни муҳофаза қилиш ҳақида кенг омма орасида, айниқса, кўп миллионли табиати муҳофаза қилиш жамияти аъзолари ўртасида пропаганда ишларини олиб бориш керак.

Хуллас, «Ўзбекистон ССРда табиати қўриқлаш ҳақидаги қонунини амалга ошириш ҳар бир совет гражданининг, илмий муассаса ва корхоналар ҳамда жамоат ташкилотларининг муқаддас бурчидир.

Ж. САИДОВ, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ботаника илмий-тадқиқот институти директори, республика Фанлар академияси академиги, М. НАБИЕВ, Р. ҚОЗҚОБОВ, биология фанлари кандидатлари.

МОНАЖОН УЛКА БУЯЛАБ.

О. Леван фототўғди.

САЊЪАТ ХАБАРЛАРИ

ХАЛҚ ТАЛАНТЛАРИ К У Р И Г И

Бухоро областидаги шаҳар ва қишлоқ клубларининг ўнлаб ҳаваскор коллективи халқ талантлари кўригига ўз ақилларини юбордилар.

Навоий шаҳри қурувчилари клубининг халқ драма театри, Бухоро филлакашлиқ фабрикасининг коллективи, Қизилтепа район маданият уйи драма коллективи ва Гўжудон халқ кўйрочқ театри Ўзбекистон ССР билан Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигига бағишлаб ўтказилган ана шу конкурсда ғолиб чиқдилар.

ФАРҒОНА ТАРИХИ САҲИФАСИ

Кўкондаги Бабўшиқин номли шаҳар маданият уйи халқ театрининг қатнашчилари саҳнада Фарғона водисиде Совет ҳокимияти учун олиб бориладиган кураш лаваларини гавдалантирдилар. Ҳаваскор коллектив К. Яшиннинг «Торжон» пьесасини саҳнага қўйди. Спектаклда асосий ролларни 27-дуняру техника билим юртининг ўқувчиси Рафиқ Ҳошимов, шаҳар маҳаллий хизмат кўрсатиш комбинатининг ходими Мўйдин Қулбеков ижро этдилар. (ЎзТА).

Редактор ўринбосари Х. ЕДГОРОВ.

ФУТБОЛ ГАЛАБАГА ТЕНГ ДУРАНГ

«А» класс олий лига командалари, велосипедчилар таъбири билан айтганда, оралик маррага яқинлашмоқдалар. Яна бир турдан кейин биринчи дара ўйинлари тугайди.

Кейинги турлар ҳужумчиларимиз самарадорлиги анча ошгани билан изоҳланади. Жумладан, кейинги икки турда 23 тадан тўп киритилди. («Торпедо» — «Заря» учрашуви натижаси бунга кирмайди).

Тошкентнинг «Пахтакор» команди си футболчилари Киевда турнир жадалида биринчи погонини эгаллаб турган маҳаллий динамочилар билан учрашдилар. Пахтакорчилар масъулиятли ўйинда тенг курашиб, жиддий синовдан муваффақиятли ўтдилар. Ҳа майдонда учма-учна командага «суз бермайдиган» украин футболчилари иккинчи тайида Могильний ҳисобни тенглаштирган, ёппасига ҳужумга ўтдилар. Радио орқали берилаётган репортажини юрак ҳовучлаб эшитяётган иккибозлар умиди оқланди: пахтакорчилар ҳимояда бўш келмадилар. Натижда команда жағмармасига яна бир очко қўшилди. Футбол мухлислари буни галабага тенг дуранг деб ҳисобламоқдалар, чунки Киев динамочиларини ўз майдонда ютш ёки дурангга «кўндириш» ҳозирги кунда ҳар қандай команда учун шарафликлар.

Шу турдаги қолган учрашуларда куйидаги натижалар қайд этилди: «Спартак» — «Кайрат» — 1:0, «Диепр» — «Карпата» — 3:1, «Зенит» — «Динамо» (М) — 3:3, «Черноморск» — «Динамо» (Тб) — 2:2, «Нистру» — «Аратат» — 2:2, ЦСКА — «Шахтёр» — 1:1.

14-тур ўйинлариде кейин турнир жадалидеги вазият билан танишинг: «Динамо» К. 7 6 1 21-8 20, «Зенит» 5 8 1 17-16 18, «Динамо» М. 4 8 2 18-14 16, «Диепр» 5 6 3 15-11 16, «Аратат» 5 5 4 17-14 15, «Черноморск» 4 7 3 19-20 15, «Кайрат» 4 6 4 23-20 14, «Пахтакор» 4 6 4 20-18 14, «Спартак» 4 6 3 9-9 14, «Шахтёр» 3 7 4 13-15 13, «Динамо» Тб. 3 7 3 11-16 13, ЦСКА 3 6 5 19-22 12, «Нистру» 3 5 6 19-23 11, «Карпата» 2 7 5 11-13 11, «Торпедо» 2 6 5 6-12 10, «Заря» 2 4 7 15-20 8.

Эслатам: жадалда «Торпедо» — «Заря» ўртасидаги нечаги учрашуви натижаси ҳисобга олинмаган.

ЗАМОНАВИЙ «ШУМ БОЛА»

Худойберди Тўхтабоев «Сариқ девини миниб» саргузашт асарининг иккинчи қисми «Сариқ девининг ўлимини» эълон қилди... Бу асарнинг биринчи қисми учун ў республикаимизда комсомол мукофотиغا сазовор бўлган эди. Асарнинг иккинчи қисми учун эса ёзувчи миллияни ҳодимлари ҳаётига бағишланган асарлар конкурсининг ғолиби бўлди. Китобхонлар жамоатчилиги ва адабий танқидчиларнинг ҳам Худойберди Тўхтабоевнинг бу асарларини маъқуллади. Бу саргузашт асарни вараклаб кўрсангиз бир-бирларига боғлиқ бўлган бу икки китобнинг ўзинга хос хусусиятлари кўзга ташланади.

«Сариқ девини миниб», «Сариқ девининг ўлими» баъзи хусусиятлари билан Ф. Гуломнинг «Шум боланинг» эслатади. Х. Тўхтабоев қаҳрамонлари ҳам «Шум бола» қаҳрамони сингари зийрак, серфаҳм, қаққон. Бунинг устига у фантазияга ҳам боя — маълум бир ишни битказиш учун дарров йўл изляйди, агар йўл тополмай қолса мушкул ишларни хаёлан ҳал қилишдан ҳам тоймайди.

Бирок Худойберди Тўхтабоевнинг қаҳрамони замонавий «шум»лардан. Фафур Гуломнинг шум боласи эски замон замирида ҳаракат қилади. Узининг ҳатти-ҳаракатлари билан синфий элдирийт асосига қурилган замоннинг чиркин иллатларини фож қилади. Худойберди Тўхтабоев қаҳрамони эса олға бораётган бугунги кун замирида рўй беради. Унинг ҳатти-ҳаракатларини кузатиб биз ҳанда уриб куламыз ва янги жамият замирида ўзимизни муस्ताҳкам ҳис қилган ҳолда, бу жамиятга ёт бўлган раҳна баъзи бир иллатларнинг фож қилинаётгани ва бу ишда қаҳрамоннинг фаҳм-фаросити билан танишиб унга «офарин» деймиз.

«Сариқ дев» қаҳрамонининг ҳаракат майдони кенг, фаолияти ҳам ранг-баранг. Характерининг ўзинга яраша шаклланиш тарихи ҳам бор. У ўқишда илгор болалардан эмас. Яхши ўқишдан деб ойисини алайди. Бирок бу айблари учун қаҳрамонга нисбатан

ТАҚРИЗ

бизда ёмон туйғу уйғонмайди. Ёзувчи Ҳошимжонни жазолаш йўллари топади. У ёши, илм ва тажриба имкониятига тўғри келмайдиган кўпгина ишларга қўл уриб кўради: сехрли қаллоқча ердами билан Мирзачўлда агрономлик қилмоқчи бўлади, баъзи сабаблар билан футболчилар орасига тушиб, бу соҳада бирор йўл кўрсатмоқчи бўлади, қўриқлига бориб бирор ишнинг бошини тутуш йўлига тушади, ниҳоят кўйрочқ театрга бориб санбат билан шуғулламоқчи бўлади... Бирок бу ишларнинг биронтасини ҳам элпай олмайдиган, ҳаётдан табиий равишда қаҳрамон даққига сабаб бўлган ўқимиларидан пушаймон бўла бермайди, аммо, китобхон ағлаб оладики, бу даққиларнинг асл сабаби қаҳрамоннинг яхши ўқимаганда, умуман ҳали ўш таъбир бўлмаган ишларга қўл ургандаи. Қаҳрамон мактабга қайтиб ўқиниш давом қилдиришга қарор қилади.

Воқеанинг шу тарзда берилишининг ўзида муҳим бир ҳақиқат бор. Баъзи бир ишларда куч ва қобилиятини ортиқча баҳолаш, ўз имкониятлари билан ҳисоблаш, жасадан манманлик кўчасига кириб кетиши, реал ҳаёт талабларини ҳисобга олмабмаслик холлари учраб туради. Худойберди Тўхтабоев шу хилда «ғоз чирани» ишларга муносабат билдиради.

Қаҳрамоннинг кейинги буйғашлари бошқа мақсадга сарғуларидилган. У диншарват иқоиблик қилиб оқддий халқни алабди боғлиқ ортиқмоқчи бўлган фикрига қайтиб келишга қарор қилади. Унинг кетидан бориб биз ҳали ҳам ҳаётимизда учраб турадиган техникўр диндорларнинг ҳайлаю найранглари кўрамыз.

Ҳошимжон учун диндорлар билан бўлган бу муносабат ҳам асарнинг биринчи қисмидаги «ғоз чирани»лардек ўқиниши керак. У ёт муҳитда бироз бўлиб, яна ўзининг асл вазифасига —

ўқишига қайтади. Шу билан гўё «даққилар» саргузашти маълум бир натижалар — қаҳрамон ҳаётининг анча тобланиши билан аяқлангандек бўлади.

Бундан кейин қаҳрамон характерда ўқини ва «масъулиятли» босқич бошланади. Асардан шундай таассурот пайдо бўладики, қаҳрамон гўё ўзини нималаргадир тайёрлади, энди ўш таъбир-гарликка қўра ишга тушиши керак. Ёзувчи қаҳрамонга шунга лойиқ вазифа ҳам топиб беради. Бу — фирибгар, техникўр, ўғирлардан халқ мулки ва осийштлигини сақлашга қодир бир вазифа — миллияни ҳодими. Биз Ҳошимжон билан бирга бўлиб халқ ишончини суянб-суянб қилиб, унинг мулкига қўл қўзган қаллоқлар муҳитига борамиз ва уларнинг ҳийла-найранглари билан курашамиз. Булар ҳар орқасидаги «содма»ларнинг қуруқ сузларга ишонтириб, «чақалаб-тиниллаб» бойлик йиғидаганлар эмас; балки ҳўқалиқ ишларидеги касб-корларнинг илминини эгаллаган, ўзини илмий ҳисоблаган ҳар бир кишини ганигиб қўйишига таъбир «мухтаassis» ўғирлари. Табиатан зийрак, фаҳм ва фароситли, ҳаётнинг баъзи томонлари билан танишиб яна ҳам зийраклашган Ҳошимжон катта бир операцияда қатнашиб, унинг муваффақиятли аяқланишини таъминлайди. «Мухтаassis» ўғирларининг катта группасини фож қилишда қатнашди.

«Сариқ дев» — саргузашт асар. Бунинг устига фантастик ҳам. Шунга мувофиқ асардаги воқеаларнинг баъзилари кутилмаган тарзда рўй беради, бир қисм воқеалар асоссиздек бўлиб кўринади. Саргузашт-фантастик асарларнинг қиммати маълум бир детал ва ёки эпизоднинг нақадар «юк»рет ва реалиги билан белгиланади, балки бироз реаликдан узакда бўлатуриб китобхонни шонтириши олиши ва тўқима воқеалар востисиде зарур ҳулоқалар чиқарилиши билан боғлиқдир. Худойберди Тўхтабоев асардан кузатиладиган ҳулосани чиқара олган. Саргузашт йўл, фантастик баён унинг учун адабий прием-

ушул сифатида хизмат қилди. Масалан, қаҳрамон «сирли қаллоқ» чаксиз воқеаларининг ич-ичига кириб бора олмас, ҳаётимизда учраб турадиган, кўриб кузатиб юришган, бирок сир-асрори етарли англамаган иллатларни етарли даражада фож қила олмаган бўлар эди. Худойберди Тўхтабоевнинг фантастикаси замонавийдир. Бу фантастика орқали бериладиган воқеалар шу бугун ҳаётимизда бор бўлган воқеалар, «сехрли қаллоқча» билан унинг қаҳрамони амалга оширмоқчи бўлган ҳамма ишлар бизнинг умид ва орзуларимизда яшайдиган ишлар — хуллас замонавий «шум бола»га замонавий вазифа бериладиган ва асар қаҳрамони бу замонавий вазифанинг уадасидан чиқа олган.

Асарда бугунги ҳаётимиздаги қўпгина ками-кўстлар айтилган. Лекин унда воқеаларнинг акс эттирилиши ниҳоятда аспр оптимистик тарзда берилади. Аспр оптимистик фикр руҳда аяқланилади, иллатлар фож бўлади, уларга қарши курашиш керак бўлган муассасалар ҳам тархатилади. Бу билан ёзувчи ҳаётимизнинг табиий тараккиёт қонунларига яна бир бор қўра ташлабди.

Худойберди Тўхтабоевнинг саргузашт асари бу хусусиятлари билан муҳим тарбиявий аҳамиятга эга. Тўғри асарнинг яна ҳам пишиғи зарур бўлган «шум бола»га қараб, баъзи жойларда олигинан воқеалар керагидан ошмакдек кўринади, баъзи жойларда детал ва воқеалар олиниди, баъзи бафатсиз тасвир ўрнига воқеаларни баён қилиб ўтиш сингари холлар кўзга ташланади. Аммо, шуларга қарамадан, кўйилган мақсаднинг тўғри ифода-ланлиши, баънда қизқарган йўллар топиллиши жиҳатидан Худойберди Тўхтабоевнинг бу асари ўсимлар учун ёзилган яхши асарлар қаторидан ўрин олишга ҳақлидир. Назаримизда, ёзувчининг бошда йўлга жанр шакли билан асар тавом бўлганидаги шаклида бироз элдирийлик бор. Асарнинг биринчи қисмини у нимагадир уч қисмдан «борат» саргузашт қисси» деб атайди, иккинчи қисмини эса «саргузашт роман» дейди. Асарнинг қайте наширида балки ёзувчи бир-бирларига узвий боғлиқ бўлган бу икки асарни бир жилдага сиғдириб роман деб атагани маъқул бўлар.

Матқуб ҚУШЖОНОВ.

МЕНИНГ МИЛЛИЦИЯМ

ҲАМТОВОҚЛАР ҚИСМАТИ

Куйбишев район миллия Булимга ёрдам сўраб, ёрз билан келган Рустам Алиқулов сўзларидан кейин воқеанинг бутун тафсилоти аниқланди.

Рустам, ярим кечда дўстининг уйида кайтиб келарди. Салқин тушиб, чор атрофга сукунат чўмтуган. Шу пайт катта дархат орқасида икки киши кўриди. Алиқулов улар ҳам ўқинчи одамлар бўлса керак деган ҳаёлда йўлда давом этверди. Бирок ҳалиги шарпалар бирдангина унга ташланди. Фирт маст безорилар Рустамни тоза дўппослашди, ҳолдан тойган йигит икки кишига ортиқча қаршилик қиломай, хушсизлиб йиқилди. Йўлтўсарлар унинг қўлидаги магнитофонни, соатини ва чўнтағидеги 75 сўм пулни олишди; да, хушини йўқотган йигитни ўлдига чиқариб, Қорасувага ташлаб юборишди. Сув йиғида малҳам бўлди, бироздан сўнг у ўзига келди; безорилар жунаши билан сувдан чиқди ва бўлган воқеани билдириш учун миллиячага жўнади...

Жинойят қидирув бўлими инспектори, миллия старший лейтенанти З. Эрматов жабрланувчининг арзини эшитиб бўлди; да, дарҳол бўлими бошлиғи, миллия подполковниги А. Журвалёв билан унинг ўринбосари капитан Б. Қосимжоновни воқеадан хабардор қилди. Зудлик билан опера тизми группа ташкил этиб ишга киришди. Инспектор курсант Ш. Ҳақназаров, халқ кўнглили дружинчиси В. Елмуевлар ҳамкорлигида воқеа содир бўлган ерга жўнашди.

Тегишли чора тадбирлар қўрилди. Безорилар кўлга олиниб, жабрланувчи Р. Алиқуловнинг ҳаёти сақлаб қолингани ва миллия бўлимида бўлиларини кутиб ўтиргани айтилганда, улар бошларини ердан кўтара олмай қолдилар, қилмишларига иқроор бўлдилар.

Тун қаърида жинойтга қўл урганлардан бири В. А. Семикин, У ҳали ёш, энди йигирма ёшга кирган. Тошкент трактор заводининг 12-ҳеҳида слесарь бўлиб ишлайди. Аммо унга ичкилик бўлса бас. Иккинчиси Ю. Мамсимова, у ҳам ёш. 126-кўчма механизациялашган колоннада ишлайди. Икки ҳамтомоқ баъзан-баъзан мана шунанга қилиб «отамлашиб» турширди. Бу сафар эса ичкилик тасиринда қотиллик қилишдан ҳам тап тортмадилар.

Р. Алиқуловнинг безорилар ўзлаштириб олган буюмлари қайтарилди. У осийшталик посбонлирига чўқур миннатдорчилик билдириди. Икки йўлтўсар эса яқинда қилмишига яраша жазосини олади.

Р. РАЙМБЕКОВ, миллия майори.

«Сариқ дев» — саргузашт асар. Бунинг устига фантастик ҳам. Шунга мувофиқ асардаги воқеаларнинг баъзилари кутилмаган тарзда рўй беради, бир қисм воқеалар асоссиздек бўлиб кўринади. Саргузашт-фантастик асарларнинг қиммати маълум бир детал ва ёки эпизоднинг нақадар «юк»рет ва реалиги билан белгиланади, балки бироз реаликдан узакда бўлатуриб китобхонни шонтириши олиши ва тўқима воқеалар востисиде зарур ҳулоқалар чиқарилиши билан боғлиқдир. Худойберди Тўхтабоев асардан кузатиладиган ҳулосани чиқара олган. Саргузашт йўл, фантастик баён унинг учун адабий прием-

ушул сифатида хизмат қилди. Масалан, қаҳрамон «сирли қаллоқ» чаксиз воқеаларининг ич-ичига кириб бора олмас, ҳаётимизда учраб турадиган, кўриб кузатиб юришган, бирок сир-асрори етарли англамаган иллатларни етарли даражада фож қила олмаган бўлар эди. Худойберди Тўхтабоевнинг фантастикаси замонавийдир. Бу фантастика орқали бериладиган воқеалар шу бугун ҳаётимизда бор бўлган воқеалар, «сехрли қаллоқча» билан унинг қаҳрамони амалга оширмоқчи бўлган ҳамма ишлар бизнинг умид ва орзуларимизда яшайдиган ишлар — хуллас замонавий «шум бола»га замонавий вазифа бериладиган ва асар қаҳрамони бу замонавий вазифанинг уадасидан чиқа олган.

Асарда бугунги ҳаётимиздаги қўпгина ками-кўстлар айтилган. Лекин унда воқеаларнинг акс эттирилиши ниҳоятда аспр оптимистик тарзда берилади. Аспр оптимистик фикр руҳда аяқланилади, иллатлар фож бўлади, уларга қарши курашиш керак бўлган муассасалар ҳам тархатилади. Бу билан ёзувчи ҳаётимизнинг табиий тараккиёт қонунларига яна бир бор қўра ташлабди.

Худойберди Тўхтабоевнинг саргузашт асари бу хусусиятлари билан муҳим тарбиявий аҳамиятга эга. Тўғри асарнинг яна ҳам пишиғи зарур бўлган «шум бола»га қараб, баъзи жойларда олигинан воқеалар керагидан ошмакдек кўринади, баъзи жойларда детал ва воқеалар олиниди, баъзи бафатсиз тасвир ўрнига воқеаларни баён қилиб ўтиш сингари холлар кўзга ташланади. Аммо, шуларга қарамадан, кўйилган мақсаднинг тўғри ифода-ланлиши, баънда қизқарган йўллар топиллиши жиҳатидан Худойберди Тўхтабоевнинг бу асари ўсимлар учун ёзилган яхши асарлар қаторидан ўрин олишга ҳақлидир. Назаримизда, ёзувчининг бошда йўлга жанр шакли билан асар тавом бўлганидаги шаклида бироз элдирийлик бор. Асарнинг биринчи қисмини у нимагадир уч қисмдан «борат» саргузашт қисси» деб атайди, иккинчи қисмини эса «саргузашт роман» дейди. Асарнинг қайте наширида балки ёзувчи бир-бирларига узвий боғлиқ бўлган бу икки асарни бир жилдага сиғдириб роман деб атагани маъқул бўлар.

Матқуб ҚУШЖОНОВ.

«Сариқ дев» — саргузашт асар. Бунинг устига фантастик ҳам. Шунга мувофиқ асардаги воқеаларнинг баъзилари кутилмаган тарзда рўй беради, бир қисм воқеалар асоссиздек бўлиб кўринади. Саргузашт-фантастик асарларнинг қиммати маълум бир детал ва ёки эпизоднинг нақадар «юк»рет ва реалиги билан белгиланади, балки бироз реаликдан узакда бўлатуриб китобхонни шонтириши олиши ва тўқима воқеалар востисиде зарур ҳулоқалар чиқарилиши билан боғлиқдир. Худойберди Тўхтабоев асардан кузатиладиган ҳулосани чиқара олган. Саргузашт йўл, фантастик баён унинг учун адабий прием-

ушул сифатида хизмат қилди. Масалан, қаҳрамон «сирли қаллоқ» чаксиз воқеаларининг ич-ичига кириб бора олмас, ҳаётимизда учраб турадиган, кўриб кузатиб юришган, бирок сир-асрори етарли англамаган иллатларни етарли даражада фож қила олмаган бўлар эди. Худойберди Тўхтабоевнинг фантастикаси замонавийдир. Бу фантастика орқали бериладиган воқеалар шу бугун ҳаётимизда бор бўлган воқеалар, «сехрли қаллоқча» билан унинг қаҳрамони амалга оширмоқчи бўлган ҳамма ишлар бизнинг умид ва орзуларимизда яшайдиган ишлар — хуллас замонавий «шум бола»га замонавий вазифа бериладиган ва асар қаҳрамони бу замонавий вазифанинг уадасидан чиқа олган.

Асарда бугунги ҳаётимиздаги қўпгина ками-кўстлар айтилган. Лекин унда воқеаларнинг акс эттирилиши ниҳоятда аспр оптимистик тарзда берилади. Аспр оптимистик фикр руҳда аяқланилади, иллатлар фож бўлади, уларга қарши курашиш керак бўлган муассасалар ҳам тархатилади. Бу билан ёзувчи ҳаётимизнинг табиий тараккиёт қонунларига яна бир бор қўра ташлабди.

Худойберди Тўхтабоевнинг саргузашт асари бу хусусиятлари билан муҳим тарбиявий аҳамиятга эга. Тўғри асарнинг яна ҳам пишиғи зарур бўлган «шум бола»га қараб, баъзи жойларда олигинан воқеалар керагидан ошмакдек кўринади, баъзи жойларда детал ва воқеалар олиниди, баъзи бафатсиз тасвир ўрнига воқеаларни баён қилиб ўтиш сингари холлар кўзга ташланади. Аммо, шуларга қарамадан, кўйилган мақсаднинг тўғри ифода-ланлиши, баънда қизқарган йўллар топиллиши жиҳатидан Худойберди Тўхтабоевнинг бу асари ўсимлар учун ёзилган яхши асарлар қаторидан ўрин олишга ҳақлидир. Назаримизда, ёзувчининг бошда йўлга жанр шакли билан асар тавом бўлганидаги шаклида бироз элдирийлик бор. Асарнинг биринчи қисмини у нимагадир уч қисмдан «борат» саргузашт қисси» деб атайди, иккинчи қисмини эса «саргузашт роман» дейди. Асарнинг қайте наширида балки ёзувчи бир-бирларига узвий бо